

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

„Gazeta” ieșe în săptămă și
Abonamente pentru Anul III:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumerează la toate ofi-
ciile postale din țară și din
aiară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 45.

Brașov, Sâmbătă 25 Februarie (9 Martie)

1889.

Brașov, 24 Februarie v.

Sensaționala scire, că regele Milanu va renunța la tron și va părăsi Serbia pentru durată s'a adevărită așa de grabnic, încât a produs cea mai mare surprindere mai ales în cercurile politice austro-ungare, cari puneau cele mai mari speranțe într'ensul și în politica lui esteriță.

Certa îndelungată între Regele Milanu și Regina Natalia, care n'a avut numai caracter personal, ci și eminent politic, nu s'a terminat cu divorțul pronunțat de către metropolitul Teodosie, ci ea s'a curmat numai acum cu renunțarea la tron a lui Milanu și cu plecarea lui din Serbia.

Milanu pleacă din Serbia, pe când Natalia se pregătește a se reintorci în patria ei adoptivă, lângă fiul ei, care sub conducerea unei regente ocupă adă tronul părăsit de tatăl său. Nu mai încapă îndoieală, regina Natalia a câștigat partea dând mată regelui.

Acasta este prima impresiune ce a trebuit să-o facă pretutindeni schimbarea la tron în Serbia și ori și cât s'ar ventila, întrebarea, că ore regenta instituită după constituția de regele Milanu va continua politica acestuia sau nu, ori și care ar fi răspunsul, impresiunea aceea nu se va pute șterge.

Tocmai s'au împlinit 17 ani, de când Milanu s'a urcat pe tronul Sârbiei ca copil de 14 ani. Proclamarea lui ca principe s'a făcut curând după ce prințul Mihail Obrenovic a fost omorât în parcul Topșideru în Belgrad. În capul regentei, care a condus afacerile țării până ce a devenit maiorenu prințul Milanu, se afla același Ristic, care stă și adă în fruntea regentei. Fiind declarat maiorenu în 1872 Mi-

lanu a luat însuși frânele de regent în mână. De atunci și până adă a trecut domnia lui Milanu prin multe faze.

Un an după ce s'a căsătorit, principele Milanu îndemnat de Rusia și-a și încercat norocul într'un războiu cu Turcii. Mii de voluntari ruși alergară în Serbia spre a lupta sub conducerea generalului Cernaiev împreună cu Sârbii pentru liberarea Serbiei de sub suzeranitatea Sultanului. În tabera dela Alexinaț generalul Cernaiev cu ai săi au proclamat pe Milanu ca rege al Serbiei. Sămțindu-se însă pre slab Sârbii n'au atacat, der în cele din urmă au fost atacați de oștirile turcesci din două părți și bătut amar. Serbia a scăpat la 1876 de nimicire numai în urma mijlocirei Angliei și a amenințărilor Rusiei.

Pacea s'a încheiat numai în primăvera anului 1877, der n'a durat nici un an, căci după luarea Plevnei, Sârbii ocupară fără vrsare de sânge provinciile marginase turcesci, cari erau deșertate de trupele otomane. Dela congresul din Berlin Serbia a primit o mrire a teritoriului său cu 15,000 chilometri cuadrați și i s'a recunoscut suveranitatea.

La 6 Martie 1882 principele Milanu a fost proclamat ca rege ereditar al Sârbiei. De atunci el s'a alipit strins de politica Austriei, cu care a încheiat tratate pentru construirea căilor ferate orientale. Raporturile intime ale regelui Milanu cu Austro-Ungaria i-au atras acestuia disgraia Rusiei.

În anul 1885, pte la îndemnul noilor săi amici, regele Milanu în urma revoluției bulgare dela Filipopol scose din nou sabia din teca năvălind cu oștirea lui asupra Bulgariei sub cuvnt că voiesc să apere tratatul dela

Berlin. Der nici în acest războiu n'au noroc. Prințul Alexandru al Bulgariei îl birui la Slivnița, urmărind armata sârbescă până dincolo de Piro. Atunci a intervenit în favoarea lui Milanu Austro-Ungaria și după încheierea armistițiului a urmat pacea dela București.

Din timpul războiului cu Bulgaria se dată neînțelegerea dintre regele Milan și regina Natalia, care merse până la divorț. Regina Natalia era în prepus, că simpatizează cu partida rusescă, cu liberalii, a căror șef este Ristic. Milanu o considera ca pe o dușmană a lui neimpăcată politică temându-se că voiesc să-l răstorne de pe tron, ca să pte deveni ea regentă pe lângă fiul său.

Același Ristic, de a căruia conspirațiune cu regina Natalia se teme regele Milanu fu numit acum de el în fruntea regentei. Nu-i mirare că neașteptata schimbare a lucrurilor în Serbia a produs atata senzație și impresie rea mai ales în cercurile conducătoare politice austro-ungare.

Deja se anunță din Belgrad că în cercurile diplomatice de acolo se consideră abdicatiunea regelui Milanu ca o învingere a diplomației rusesci, și asigurările ce vin din Berlin, că noua regentă sârbescă va continua politica amicabilă Austriei urmrită de regele Milanu nu prea află credemnt.

Diarele din Viena și Pesta accentuează, că persoana regelui Milan era cea mai puternică garanție a raporturilor amicabile ale Sârbiei cu monarchia noastră și recunosc că prin abdicarea lui s'a perdut această garanție, imputându-i chiar cu amărăciune, că și-a părăsit postul, când era dator a-l păstra.

Cât pentru căpetenia regentei, d-l Ristic, noi scim că este un

patriot sincer sârbesc, care nu se va conduce decât de interesele țării sale. Cu toate aceste starea lucrurilor, creată prin abdicarea regelui Milanu în Serbia, este de natură a deveni foarte amenințătoare pentru politica orientală a monarchiei noastre.

DIN AFARĂ

Turcia și Bulgaria.

Raporturile între Porta otomană și guvernul bulgar sunt, precum se asigură, pentru moment foarte încordate. Causa este Bulgaria, care fără autorizația prealabilă a puterii suzerane a început să negocieze cu Serbia pentru încheierea unui tratat de comerț. Bulgaria fiind stat vasal n'are după tractatele internaționale dreptul de a încheia tractate speciale de sine stătătoare și Porta va protesta prin urmare în contra memoratului tratat bulgaro-sârb, decă se va încheia.

Un cercar al lui Zankov.

Zankov a adresat amicilor săi politici din Bulgaria un cercar, ale căru puncte principale sunt: 1) Zankov dice, că Țarul ascrie prințului Ferdinand prigonirea pornită contra clerului ortodox bulgar; 2) Zankov sfătuiesc, să lucreze contra regimului actualului principe; 3) dice, că Țarul i-a declarat într'o audiență, că ia asupra și a desemna doi ori trei candidați pentru tronul bulgar, dintre cari se află Bulgarii pe viitorul lor principe.

Crisa patriarhatului ecumenic.

După o scire mai nouă sosită din Constantinopol tronul patriarhatului ecumenic greco-ortodox trece în momente de față printr'o crisă, a căreia rezultat va fi căderea patriarhatului actual, Dionisie V, pentru-că toți Grecii din Constantinopol precum și guvernul Greciei sunt cu desevșire nemulțumiți cu acest urmas al lui Chrisostom și Gregoriu, din cauza sentimentelor sale

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Poesii populare.

La isvor!

Intr'o vale rcorosă
Peste-o stncă 'ntunecosă
La un isvor frumos gatat
Este un drum îndelungat,
Tot cu flori și erbă verde,
Din tufșu mai nu se vede,
Cum curge apa de lin
Printre arbori, flori și crin.
În drepta isvorului,
Chiar în vârful dealului,
Este-o casă mitic
Și o fetă frumusică.
Ea când plecă după apă
În haine frumos se 'mbracă,
La gramați tot cu măgele
Și 'n degete cu inele.
Când merge pe drum în jos
Așa cântă de frumos:
Bade badișorule,
Unde ești cu oile?
Decă ești depărtor,
Pornește mei tărișor,
Inima mea 'n două crepă
Decă nu vîi se te vedă,
Că eri sēră în est loc
Tu mi-ai dîșu cu mare foc,
Sē viu mîne după apă
Sē te mai vedă încodat.

Eu dorul și-l'am plinit
Der tu totuși n'ai venit,
'Mi-iau apa și pornesc
Și-acest loc îl părăsesc.
Când se plecă după apă
Sē 'și umple cofa sē mērgă,
Atunci un vers s'auđi
Pe stncă, badea veni,
Când a ajuns la isvor,
Ne mai putend de-al ei dor,
O prinde pe după cap
Și-i dă dulce sărutat.
Am gândit că nu-i veni
Și prin stncă tu-i rēaci,
Cu oile pșunand
Cu fluera fluera.
Badișorule mē duc,
Pleacă-ți gura s'o sārut,
S'o sārut odată bine
S'am o lună și trei zile.

Badișor depărtor
Nu'mi trimite-atata dor
Pe părău și pe isvor
Și pe gura tuturor.
Trimite-mi mai puțintel
Și hai bade tu cu el,
Că-s copilă tinerea
Și dorul n'ul pot ținea,
Și-s copilă desmerdat
Cu dorul nu'su învățat.

Feta popii dela noi

Are caru cu patru boi
Și tējală zugrăvită
Și totu nu se mai mărta.

Până trāia badița
Era orașu ulița,
Decă badița muri
Ulița se pustii,
Decă badița s'a dus,
N'a lasatū nici un răspuns
Cu cine sē mē iubesc
Ca sē nu mē păgubesc.

Nu te uita, lele dragă,
La cămașa mea că-i neagră,
Că măicuța mea-i cam slabă
Și mândruța-i cam beteagă,
Muera mi-e blăstamată
Totu clocesce ca pe vetră
De nu face țol pe pat
Și cămașă pe bărbat.
Au avut un țol stricat
Șatata la purecat
Și pe față și pe dos
De-a rēmas cu totul jos.

Frunță lată ca mēsa
Rea cōbe e dragostea,
Cine-apucă a o'nveta
N'are capu de-a o lăsa
Nici modru de-a o uita.

Pău în caru, pău în caruță

Că și-a prins badea draguță,
Pău în caru, pău în telēgă
Și prinde alta mai dragă.

De tineru mē insurau
Și hidă buh'mi luai,
Nu sciu fetă'i ori nevēstă
Numai mātăgală 'n casă.
Scote capul de sub țol
Fugū vacile din ocol,
Viței se mai omorū
Că gândesc că-i bōla lor.

Ține Dōmne ce mi-ai dat,
Că bine m'ai cumpetat,
Numai capul nu mi-ai spart.

Bat-te morții războiu
Umpli casa de gunoi;
Când în casă te-am băgat
Dēu nu a fost desghetat.
Au venit și Pasile
Și totu legamū firele,
Când era pe la St. Georgiu
Fuseiu gata sē-lu tragū jos,
Când era pe la Rusale
Căpetai dureri de fōle
Și bărbatul mē muștra
Și din gură-așă dicea:
Că eu nu'su c'a altele
Der nu vede focul vine
Ce amar pică pe mine.

turcofile. Grecii susțin, că patriarhul Dionisie merge până a neglijența chiar interesele capitale ale credincioșilor săi numai spre a plăce Turcilor. Asemenea se dice, că starea economică a patriarhatului a devenit sub guvernul patriarhului actualu foarte critică, așa că patriarhul a fost silit a face un împrumut la guvernul turcesc de zece mii lire turcesc (vre-o 230,000 franci). In locul patriarhului Dionisie, a căruia cadere este iminentă, se dice că se va alege ex-patriarhul Ioachim III, care e foarte popular la Greci.

E întrebare însă, dacă Pörta va confirma alegerea lui.

Din dieta unghurească.

Sâmbăta trecută s'au continuat desbaterile asupra §§ 24 și 25 ai proiectului de lege militară, și am dat un scurt resumat din ele. In cele următoare dăm mai pe larg desbaterile din aceeași ședință.

Kis Albert se ridică în contra ordinației ministrului de instrucție Csaky, prin care se pretinde pentru clasele gimnaziului superioru propunerea limbei germane în limba germană, în timp ce limba și literatura maghiară se propune în școlile nemaghiare numai în a VII și a VIII-a clasă în limba maghiară. Află vătămătoare această ordinație și cere să se retragă.

Ministrul Csaky Albin: Mai întâi trebuie să constat, că acea ordinație atât de incriminată nu stă în nici o legătură cu proiectul de lege militară. (Contrațicere în stânga și stânga extremă. Așa este! în dreapta). Ar fi trebuit să dau această ordinație în orice împrejurări ne-am fi aflat, chiar și dacă dispozițiile acestui proiect de lege ar fi fost altele de cum sunt. (Așa este! în dreapta. Mișcare în stânga.) Dacă, d. es., la geografică, istorică sau la altă obiect de învățământ aș observa o neglijență analogă cu cea a limbei germane, fiți siguri, că aș purcede totu așa, ca și în cazul de față. (Aprobări în dreapta.)

Recunosc însă, că în ceea ce privește obiectul, este adevărat că această ordinație stă în legătură cu proiectul privitor la legea militară, deoarece acest proiect vorbește despre serviciul, militar, va să dice despre o carieră. Pentru care din partea multora din patriă nu numai că e de dorit, dar este chiar necesară cunoștința limbei germane. (Mișcare în stânga extremă.)

După acestea trebuie să constat cu părere de rău, că d-nii deputați, cari de repetate ori au atacat ordinația mea, n'au fost destul de atenți cu privire la cuprinsul aceleia. Dacă ar fi fost cu băgare de seamă, s'ar fi convins, că

cuprinsul ei corespunde pe deplin cu legea, este basată pe lege. Nu se cuprinde în ea nici baremi o dispoziție nouă și nici vre-o poziție excepțională nu se creează prin ea pe seama celei limbi germane.

Thaly Kalman: Prin ea se impune limba germană ca limbă de învățământ.

Ministrul Csaky: Ordinația dice, ca în ceea ce privește limba germană tocmai cu așa rigore să purcedă profesorii de limba germană, ca și colegii lor profesori, cari propun ori ce altă obiect. Cred, că acesta probază lămurit, că ordinația nu face excepție.

Văți ridicat contra declarației mele, prin care am susținut, că destoinicia de a lupta, siguranța statului, este mai de căpetenie chiar și decât interesul cultural. (S'auzim! S'auzim!) Ați uitat însă motivul ce l'am adus de odată cu susu dîsa mea declarație, că adevărat mai întâi trebuie să existe statul, mai întâi trebuie să fi asigurată patria și numai după aceea poate fi vorba despre interese culturale. (Aprobări sgomotoase în dreapta. Mari contrațicere în stânga și stânga extremă). După a mea părere acesta este un adevăr atât de elementar, încât față cu el nu mai poate fi nici o îndoială. Acesta o vor recunoaște toți aceia, cari vor arunca o privire, fi și numai fugitiv asupra stărilor din Europa, cari sîlesc pe toate statele Europei, ba chiar și pe Anglia, ca să-și potenteze puterile sale de război. A închide ochii în fața unor asemenea împrejurări nu este ertat, cu atât mai virtos nu-i este ertat a face acesta statului „maghiar“, în a căruia imediată vecinătate se află una dintre acele mine politice, cari sunt pline cu materii explosive. (Viue îndelungate aprobări în dreapta. Hoch! Hoch! în stânga extremă. Vivate furtive în dreapta). Ce interese culturale se jertesc prin acest proiect de lege militară? Că tinerimea noastră în cazul cel mai rău își va termina studiile cu 2 ani mai târziu, eu nu țin că acesta ar fi o povară așa de grea, mai virtos după ce știu, că d. es. în anul 1884, va să dice cu 4 ani înainte de asta, dintre tinerii juriști înscriși la universitatea din Budapesta numai 57 procente și-au terminat studiul la timpul rececut. Va să dice nici ei înșiși nu se prea grăbesc cu terminarea studiilor. (Mare sgomot și mișcare în stânga și stânga extremă).

Printre neadevrurile pe cari le-a îngrămădit aici d-lu deputat Thaly Kalman contra...

Thaly Kalman: Du-te în Rodosto*) la mormântul strămoșului d-tale (Viue mișcare în dreapta. Strigări în stânga extremă: Trăescă Thaly Kalman!)

Ministrul Csaky: Sunt mai bine de 25 de ani de când lucrez pe terenul vieții publice și neîntrerupt, sub ori ce împrejurări, principiul meu a fost, ca nici-odată să nu se tragă la îndoială patriotismul și stimarea convingerii partidei politice contrare, până când nu s'a dovedit contrarul. Când am dîs despre mine, că sunt bun patriot, n'am dîs nici odată, că pe cei ce nu vreau să credă ca mine nu-i țin de patrioți.

Thaly Kalman: Dér acesta ai subînțeles'o!

Csaky Albin: Eu dîc, că ca bun patriot primesc proiectul, de aci nu urmăz, că cei ce nu-l primesc nu sunt buni patrioți. (Sgomot, mișcare în stânga extremă. Strigări: Ba urmăz! — S'auzim! S'auzim! în dreapta). Nu pot îndreptăci acusa ce mi-se face, că adevărat ordinația mea ar fi pripită. In 1879 a intrat în vîgore planul de învățământ, ce cu oreși-cari modificări

*) Rodosto e oraș turcesc în Tracia, are arhiepiscopie grecească; se vede treaba că Csaky e grec, se va fi chemat „Zaki“ ori „Taki.“

mai există și astăzi... Cred așa-dér, că de atunci a fost destul timp pentru a se constata, dacă corespunde ore acest plan de învățământ cu recentele și cu învățământul actual din școlile medii. Și dacă experiența a dovedit, că nu corespunde, respectivul ministru a fost dator să facă ca să corespundă.

D-lu deputat ante-vorbitor face o paralelă între modul cum se propune limba maghiară în școlile medii nemaghiare și între modul cum se propune limba germană în școlile ce stau sub conducerea și dispoziția guvernului. Dér limba maghiară se propune în școlile medii nemaghiare din prima clasă până în cea din urmă, ba în a 7 și 8-a clasă se propune nu numai limba, ci și istoria literaturii maghiare se propune în limba maghiară. Și eu constat cu bucurie, că în aceste școlile limba maghiară, respective instrucția se face cu bun succes și că cunoștința limbei maghiare în aceste școlile progresază tare. (Viue aprobări în dreapta.) Limba germană nu se propune în toate clasele; nu se va propune în urma acestei ordinații nici de aici înainte, pentru că limba germană ca limbă de învățământ numai în classa 7 și 8 este ordonată, chiar așa, cum a fost și până acum. (Mare sgomot în stânga extremă.)

Thaly Kalman: In institutele protestante n'ai drept să faci acesta! (Mișcări în dreapta). Nu ne poți dicta nouă limbă de învățământ! Ești dator să respectezi pactul de pace dela Lintz. (Mare sgomot în dreapta. S'auzim! S'auzim!)

Eötvös Karoly: Una ca asta nu se va întâmpla, d-le ministru (Mare sgomot și mișcare în dreapta.)

Thaly Kalman: D-lu ministru n'are drept să dicteze limbă de învățământ în școlile noastre (Neliște în dreapta.)

Eötvös Karoly: D-te în Csaszlau! (Mare ilaritate în stânga și în stânga extremă. Strigări în dreapta: La ordine!)

Președintele: Rogu pe d-lu deputat să asculte în liniște pe d-lu ministru și să nu facă intreruperi, căci prin acesta conturbă mersul pacnic al pertractărilor.

Csaky Albin: Ce privește școlile medii ale confesiunilor autonome, observ, că acestora încă nici nu s'a trimis numita ordinație (Neliște în stânga extremă)...

Kiss Albert se bucură, că sub „clasele superioare“, în cari limba germană se se propune în limba germană, ministrul, prin declarația făcută acum, înțelege numai a 7-a și a 8-a clasă. Se declară liniștit și fiind că ministrul de culte nu este de mult ministru, nu-l învinovătesce pe el, ci pe organele lui.

Horvath Gyula într'o vorbire mai lungă ia în apărare guvernul. Lovesce apoi în opoziție: Opoziția dice, că ea este opiniunea publică. Intrebați d-er — dîse Horvath — dacă se află în Ungaria o astfel de opiniune publică, care să permită în parlament lupta cu arme obstrucționale?

Dacă veți afla dvostă 500 de omeni inteligenți, cari să aprube atacurile obstrucționale, atunci ar pute fi vorba despre aceea, că țera acesta este pe o cale periculoasă. Atacurile, ce s'au îndreptat, amenințările, ce acum au devenit generale și cari s'au făcut adineoarea față cu d-lu ministru de culte, acestea nu sunt de natură a exprima opiniunea publică a țerei, și dacă sunt îndreptățiți domni din stânga extremă a se provoca la opiniunea publică a țerei, ori cine din sala acesta este îndreptătit a se provoca la aceea, că ore va da dietei atunci, când va da președintelui, va da guvernului...

Csatar Zsigmond: (Sărind înfuriat de pe scaun) N'are vață! (Furtive strigări: La ordine! La ordine! S'auzim pe președintele!)

Horvath Gyula: ... totul se atacă (Csatar începe a-lu intrerupe mereu. Se

face confuzie și sgomot mare. Cuvintele oratorului nu se aud. S'aud strigări din dreapta: La ordine cu Csatar!)

Președintele: Rogu pe d-nii deputați, mai virtos pe d-lu deputat Csatar Zsigmond....

Csatar: (Sare înflăcărat dela loc) Da eu n'am drept să vorbesc? (Strigări: S'auzim pe președintele. La ordine! La ordine!)

Președintele: Sunt silit a admonia pe d-lu deputat ca să asculte pe președintele. Sunt absolut constrins a declara, că voi fi silit a aplica § 204 din regulamentul dietei atunci, când ore-care d-nu deputat se lase a fi răpit de furie, încât își continuă agitația și atunci, când îl faci atent, când pentru a doua oră îl admoniezi... (Strigări în dreapta: Afară cu el!)

Csatar Zsigmond: Dér altu nu vorbesce? (Sgomotoase strigări în dreapta: Afară cu el!)

Președintele: ... atunci voi fi silit a lua dispoziția prevădută în § 204. (Aprobări sgomotoase. Strigări în dreapta: La ordine! Strigări asurditore: Trăescă președintele! Csatar se ridică și el și strigă mereu. Sgomotul fiind mare, cuvintele lui nu s'aud.)

După acesta sgomotele asurditore se continuă. Președintele sună clopoțelul și amenință cu aplicarea § 204 contra deputaților turburatori ai ordinei. Horvath Gyula încep să vorbească. Din stânga și stânga extremă fu ne'ncetat intrerupt. Sgomotul abia lăsa să se audă cuvintele lui. Horvath dice, că scopul opoziției este să provoace cu orice preț criză parlamentară. In stânga se aud contrațicere. Polonyi Geza strigă: Nu! Horvath nu mai poate vorbi de sgomot. Polonyi Geza strigă: Coloman Tisza să mergă în trăbă-și! Horvath nu crede că opoziția va învinge, își termină vorbirea dîcînd, că prin noul proiect de lege militară situația se va îmbunătăți cu desăvîșire.

Polonyi Geza cere cuvîntul în ces-tiă personală, deoarece Horvath a vătămă întreaga opoziție. Guvernamentalii nu-l lasă să vorbească. După fie-care cuvînt s'aud din partea lor strigăte: Nu se poate! Nu se poate! La ordine N'are drept să vorbească! Josu cu el! In timp ce opoziția strigă continuu: S'auzim! Sgomotul era peste măsură mare. După câteva minute Polonyi din nou vrea să vorbească. Guvernamentalii erau încep sgomotul și nu-l lasă să vorbească.

Președintele vrea să intervină pentru a i-se da ascultare lui Horvath. Sgomotele i' înecă vocea. Din nou încep strigăte: Josu cu el! N'are drept! etc. Președintele declară, că se vede silit a închide ședința, din cauza disordinei. Și la acesta i-se răspunde făcîndu-se un sgomot mare. Polonyi se mai ridică odată, guvernamentalii însă nici acum nu-l lasă să vorbească. Președintele ceru ca cei ce vreau să asculte pe Polonyi să se ridice. S'a ridicat majoritatea. In fine Polonyi, mulțămînd președintelui pentru sentimentul lui de dreptate, renunță a mai vorbi. După ce se mai liniște sgomotul și strigătele aceste asurditore, vorbi Apponyi contra numiților paragrafi ai proiectului. (Elu privește ca greșit și nedrept serviciul de 2 ani al voluntarilor chiar și în casul, când limba unghurească ar fi îndreptătită. Provoacă și la legile vechi, despre cari am vorbit în articolul primu de er, dice că cesiunea limbei nu aparține drepturilor coronei. Ședința se închise între ovațiunile făcute de opoziție la adresa lui Apponyi.

SCRILE DILEI.

Trecerea pe la Predeal. Cetim în „Epoca“: Măsurile de rigore, la care erau supuși streinii ce treceau granița pe la Predeal, au fost abolite. Trecerea în Austro-Ungaria prin acest

Eu de cum m'am apucat
Lunea, Marța n'am lucrat,
Joile se țin legate
Nu lucru să-mi facă păcate,
Sâmbăta toți o cinstesc,
Nu lucru, păcătuesc,
Dumineca-i di alésă
Sărbătorempăratésă,
Atunci dormu și eu mai bine
Când nu mă mai mustră nime.
Mi s'a pus somnu'ntr'o mână
Și-aș dormi o săptămână,
Mi s'a pus somnul în stânga
Și-aș mai dormi încă una.
Dér bărbatul imi dîcea:
Muere, sufleta mea,
Scolă, mulge vacile
Că vecina s'a sculat
Și le-a mulș și le-a mănăț
Și tu nu te-ai mai sculat.
Muerea din graiu grăia:
De-ai bărbate-unu sufletu micu
Lasă-mă să dormu unu picu,
De le-oiu mulge, eu le-oiu mulge,
De nu, sunt viței ș'or suge,
Și le-oiu mulge și eu mănă
Și le-oiu țipa poimăne
Și le-oiu țipa pe ogoră
Și-oiu ține dîle să móră,
Totu în capul satului
Rușinea bărbatului.

punctu se p^ote face f^{ar}a pasaportu chiar.

Edificiu marest. In primave^{ra} anului acestuia se voru pune fundamentele marestului edificiu alu museului, bibliotecii, arhiveloru si Academiei romane, din Bucuresc, dupa planulu arhitectului Schmieden din Berlin. Aceste planuri au fostu espuse la Berlin in salonulu societatii de arhitectura si belearte, si pe catu aflamu ele au fostu unanimu aprobate de omeni cunoscatoru. „Romania Liberu“ afla, ca edificiu^l va fi situatu pe cheiulu Dambovitiei, in loculu numitu alta data gradina Mimi.

Balulu iuristiloru, ce s'a datu in redata orasanesca Lunea trecuta, a fostu, dupa cum ni-se raporteza, forte bine cercetat. Arangiatorii purtau pe peptu in gaura nasturelui unu paragrafu lucratu in emailu cu pantlica. Decorarea salii precum si intregu arangiamentu au fostu lucuosu. Ordinele de dan^{tu} pentru dame, reprezentandu o diplomu infasurata c'unu sigilu ce aterna de ea, si cu marca Brasovului, erau scumpu si elegantu lucrate. Petrecerea, care precum scim, s'a arangiatu sub protectoratulu comitetului supremu conte A. Bethlen, a duratu pana spre ziua.

De-ale armatei romane. „Romanelu“ serie: „E vorba a se crea unu statu maior regalu, in care se intre numai oficerii, cari si-au facutu studiele loru in strainatate. Ni-se spune, ca mai multu atasafi militari dela legatiunile straine din capitala voru visita in curendu scola nostra militara si unele casarmi din Bucuresc. Prin mijloculu lunei Aprile va sosi in capitala din strainatate o cupola necesara pentru fortificatiile dinpregiurulu capitalei. Indata ce ea va sosi, oficerii dela fortificatii voru incepe a face mai multe experienta.“

Numerulu oficeriloru armatei romane, dupa cum spune „Resboiulu“, este de 23 generali, 72 coloneli, 86 loc. coloneli, 180 maiori, 758 capitanu, 858 locotenenai, 196 sub-locotenenai; cu totul 2773 oficeru. In numerulu acesta intru si medicii si oficerii de administratie si intendenta, cari suntu toti numai asimilati la grade.

Furnisare pentru armata bulgara. Romanelu da sub rezervu scirea, ca guvernulu bulgaru va face in curendu o comandu de materialu de resboiu la arsenalulu armatei romane in Bucuresc.

Focu in Zizinu. In noptea de 4 spre 5 Martie n. vr'o 12 economi au suferitu mari pagube din cauza unui incendiu. S'au arsu si vite. Dintre pagubasi numai doi suntu asigurati.

Focu la Predealu. Unu incendiu a distrus scola si manastirea dela Predeal. Regele Carol a dispusu ca atatu scola, catu si manastirea se fia restabilite pe contulu cassettei regale.

Deraliare de trenu. Precum se raporteza din Dombovar in comit. Tolna, trenulu de marfa alu caii ferate ungare a deraliatu intre Magoc si Szaszvar. Conducatorul trenulu a fostu omoritu, fochistulu si-a ruptu brazululu in doue locuri. Pe linia Barce-Pakrac a deraliatu totu unu trenu de marfa intre statiunile Guilavds si Bastaji. Nu s'a nenorocitu nimeni.

Sinucidere. In Anghialasu, langa Seps-Sangeorgiu, s'a spanduratu locuitorulu Iosifu Pal, care dandu-se betiei se ngropase in datorii. Cu cativa ani mai nainte era omu in stare buna. Eta unde duce pe omu afurisita de betie!

Parastasu pentru Archiducele Rudolfu.
Reghinulu-maghiaru, 3 Martie 1889.
Vineri in 22 Februarie a. c. st. n.

la 10 ore a. m. s'a celebratu in biserica gr. cat. din locu prin onor. D. Petru Ciobotariu parastasu pentru repausatulu Archiduce Rudolfu. La acestu solemnitate a participatu unu numeru mare din poporeni gr. cat. si de alte confesiuni, precum si antistia comunala reprezentata prin bravulu notariu de cerou D-lu G. Popu.

Ceremonia funebrala s'a terminatu cu „In veci pomenirea lui!“ In fine preotulu prin rugaciunea Tatalu nostru concedia poporul, care esindu din biserica dicea: Dumnezu se-lu ierte si se-i odihnesca sufletulu.

Unu poporenu.

Cergau-micu, Martie n. 1889.

Sambata in 2 Martie n. s'a oficiatu in mica biserica gr. cat. din Cergau-micu mare parastasu pentru sufletulu repausatulu principe Rudolfu, celebrandu-se mai inteu s. liturgia de catre preotulu localu Vasiliu Suciu si dupa aceea parastasu. Dupu finirea parastasulu proprietarul din locu d-lu Simeon Moldovanu a tinutu cu aceea ocaziune o cuvintare storcendu lacrimi din ochii auditoriloru, cari, desi era qi de lucru, totusi s'au infatisatu in numeru insemnatu atatu din Romanii nostri, catu si dintre Schiai, cari totu in urma serviciulu au rostitu cuvintele: Dumnezu se-lu ierte.

Romanelu din Cergau.

Teranii si arendaasi ovrei in Judetulu Iasi.

Cetimu in „Telegrafulu Romanelu“ din Bucuresc:

Eta unulu din miile de casuri, care-i arata pe arendaasi jidovi in tota nerusinarerea loru de jupitori: Betranelu Ionu Arvinte din Voinesc a luat doi boi dela d. Mendel Moscovici, arendaşulu; in schimb a datu doi juncani si o juncanu, si a ramas se-i mai dea 96 franci; a mai luat erbă de 95 franci; facea der tota datoria 191 fr. Fratele seu Sandu Arvinte a luat totu dela Moscovici erbă de 96 franci, 50 bani; in schimb a datu o vaca socotita pe 16 lei si pentru restu a iscalitu impreuna cu fratele seu Ionu unu zapisu, pri ncare seindatorau se dea arendaşulu 400 vedre vinu, socotitu cate 1 sorocoveşu vadra; in felulu acesta Sandu Arvinte platea datoria de 81 lei 50 bani prin 200 sorocoveşi, adeca 185 fr., er Ionu Arvinte platea totu prin 185 fr. o datoriă de 147 fr., caci din cei 191 deduse lui Moscovici 44 fr.; Moscovici der lua dela Ionu Arvinte 38 lei mai multu si dela Sandu Arvinte 103 lei si 50 bani.

Ce face Moscovici? Vinde zapisulu lui Vas. Bahrim, vechiulu d-nei Negruş. Omenii, de buna credinta, se duc la Bahrimu, iau vase, caci asa era tocmela cu Moscovici si in patru tomne, dau cele 400 vedre de vinu. Cand cereau omenii chitanţa pentru vinulu adusu, Bahrim le dicea: „D'apoi bine am se fugu eu, ori aveşi se fugiti voi! Ce ve mai trebuie chitanţa?“ Omenii s'au incredutu in vorba lui si n'au mai cerutu chitanţa. Cand colo, Moscovici dice, caci ni nu vrea se scie c'au datu ei vinu lui Bahrim; se-i plateasca datoriile. Cand omenii infatoşaza pe Moscovici cu Bahrim, acesta se repede la Sandu Arvinte, ilu ia de mustata stanga, ilu radica in susu, ilu stupece in obrazu si-i trage o palma. Omulu a ramas surdu de o ureche. Si acestu marşavie a faptuit'o Bahrim in faţa a o mulţime de omeni, printre cari erau Vasile Turcumanu, George Agapi, Gh. Carausu si Gavrilu alu lui Alexandru Lungu. Si nu s'a gatitu lucrulu. Moscovici le face procesu la Buciumi, si d-lu judecatoru ii condamna se plateasca din nou datoriile, deja plate, si se mai dee fia-care cate 35 lei cheltueli de dacia. Omenii au facutu opozitia si d. judecatoru i-a facutu se se impace. Acesta nu insemna a lua de pe piei de pe unu omu?!
Da bine, stapanirea romanesca n'are

leou pentru lifta jidovesca? N'are leou pentru judecatoru, ca celu din Buciumu? Nici opinia publica romanesca n'are leou pentru proprietarii ori arendaasi romani, cari tinu vechiulu jidovi? Tristu lucru!

Din camerele romane.

Camera. Sedinta dela 16 Februarie.

D-lu Stefanescu interpeleza pe d. ministru alu cultelor, intrebandu-lu, deca scie ca preotii suntu obligati a plati unu abonamentu de 12 lei pe anu la unu diaru bisericescu si ca preotii, cari nu platescu abonamentulu suntu opriti de a sluji.

La ordinea zilei urmare discutiiei asupra proiectulu pentru vandarea bunuriloru statulu in loturi mici sate-niloru.

D-lu C. Cogalniceanu protesteza asupra monopolulu, ce incerca a si apropia guvernulu junimist, asupra legiloru, cari trebuiau se vie in discutiia neaparat sub orice guvern ar fi fostu, precum este legea vandariloru. D-sa e de opinione a nu se mai face o doua improprietarire pe langa cea dela 1864. D-sa arata, ca guvernulu junimistu a comistu o gresela mare publicandu proiectele d-sale in „Monitoru“; a indarjitu astfelu pe terani. D-sa arata, ca guvernulu junimistu a introdusu socialismulu de stat. D-sa arata, ca ar fi mai bine se se introduca o justitia mai drepta si o administratia mai buna. Teranulu n'are dreptu nu numai la proprietatile particulare, der nici chiar la acelea ale statulu.

D-lu M. Cogalniceanu: Eröre! (Aplause.)

D-lu C. Cogalniceanu conchide dicendu, ca e pentru proiectulu guvernulu seu mai bine alu comitetulu delegatiloru.

D-lu Gh. Panu arata lipsurile legei propuse de comitetulu delegatiloru, lipsurile suntu ca si in legea dela 1864. Proiectulu nu are nici o prevedere, nici macaru pe unu timpu de 15 ani. Legea d-lui Carp totu mai contine ceva bunu, anume dreptulu ce avea statulu de a cumpara pamentu dela particulari ca se pota avea de unde da si la cei viitori. In acesta privinta la 1864 era mai bine, caci cei fara pamentu aveau speranta de a cumpara dela stat.

Protesteza apoi d. Panu in contra suprimarei mesuri d-lui P. Carp de a se da instrumente de muncu. Tote neajunsurile proiectulu guvernulu suntu indreptate in celu alu d-lui Sulescu. Deca nu ve pasu, d-loru, de interesulu teraniloru, pese-ve celu putintu de alu d-v., caci se voru mai produce multe crise. Deci cere se se facu o reforma adenca si se nu umblamu numai cu frase.

D-lu N. Ceauru Aslan constata, ca nici unulu din oratoru n'a vorbitu in cestiune. — Combate tote proiectele prezentate, si mai cu semu pe celu prezentatu de guvern, care depasesce chiar si legea din 1864. D-sa crede, ca in o asemenea cestiune de mare importanta trebuie se se lucreze fara pasiuni, fara as e alerga dupa popularitatu si avendu in vedere tote interesele.

D. Aslan este pentru clasificarea loturiloru, este ca ele se fia uniforme; se declara contra individualitatu, care nu este decatu maioratulu anti-democraticu alu d-lui P. P. Carp; d-sa mai cere a se da teraniloru unu avansu de 600 lei, fia in natura, fia in bani. Cu aceste reserve d-sa se declara pentru luarea in consideratiune a proiectulu maioritatu comitetulu delegatiloru. D-sa isi manifestu dorinta, ca acestu cestiune a teranimei se fia rezolvata de tote partidele in tera.

D-lu M. Kogalniceanu face studiulu legei rurale dela 1864, precum si-alu reformeloru facute de liberali pentru terani. Cu ce se pote glorifica partidulu conservatoru? Boerii cei vechi au datu moşii calugariloru greci, ale caroru scandaluri suntu de toti cunoscute. (Aplause). Aduce omagii Domnulu Cuza, care a secularisatu averile manastirescu si a improprietaritu pe terani si regreta ca nimeni din oratorii, cari au vorbitu ieri si azi n'au pomenitu de marele Domnu.

Critica proiectulu propus de comitetulu delegatiloru pe care il declara de retrograd, d-sa cere se se ia in consideratia contra-proiectulu minoritatu, remandindu ca in urma se fie amendatu. Se pronunta pentru o reforma largu. D sa dice, ca deca d. Carp va fi in stare se aduca la indeplinire cele cuprinse in proiectulu seu, va fi unu omu mare si declara, ca lu va ajuta. (Aplause prelunge).

D-lu G. Vernescu, ministru alu justitiei, tine mai intaiu a spune, ca d-sa n'a variatu dela 1864 si pana astazi in ideile ce a avutu asupra cestiuniloru sociale. Face istoriculu legei din 1864 si adauga, ca d. Kogalniceanu a fostu in erore cand a spus, ca 2—3 din moşii erau aservite calugariloru (sgomotu, intreruperi). Dice ca trebuie luat in considerare proiectulu delegatiloru, primind numai a se chibzui asupra avansulu ce ar fi de datu.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulu biuroului de coresp. din Pesta)

Belgrad, 8 Martie. Noulu cabinetu e formatu exclusiv din radicali: Gruici presidiulu si afacerile esterne, Vuics finantele, Sausanovics afacerile interne, Gyurics resboiulu.

Londra, 8 Martie. In camera lordiloru a declarat ministru preşedinte Salisbury, ca cele ce se petrecu in Serbia paru a ave mai multu unu caracteru personalu decatu a fi o schimbare politica. — In camera comunelor a prezentat guvernulu unu proiectu pentru construirea a 70 corabii de resboiu in cursu de 4 1/2 ani.

Belgrad, 8 Martie. Manifestulu regelu accentueza intentiunea, ce de multu o nutrea, de a abdice la tron, arata principiile politice interne si esterne, dicendu ca nusiinta lui a fostu ca se facu din statulu serbescu unu elementu de liniste si de ordin. Regele e convinsu, ca tera va trage folosu din lucrarea sa. „Puterea mea s'a sleitu. Noua era pretinde puteri ce eu nu le simtu in mine“. — Proclamaţiunea guvernulu apare astazi. Din interiorulu terii sosescu manifestatiuni omagiale. Regina Natalia a salutat telegraficu pe fiuseu. Regele Milanu va presenta imperatulu Franciscu Iosifu pe fiulu seu Alexandru, care-lu insoţesce la Budapesta.

Cursulu pietei Braşov

din 8 Martie st. n. 1889.

Bancnote romanesce	Cump.	9.40	Vend.	9.42
Argintu romanescu	-	9.85	-	9.40
Napoleon-d'ori	-	9.57	-	9.59
Lire turcesc	-	10.82	-	10.86
Imperial	-	9.82	-	9.86
Galbini	-	5.60	-	5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	-	109.—	-	—
„ „ 5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesce	-	128.—	-	129.—
Discountu	-	6 1/2—8%	-	pe anu.

Cursulu la bursa de Viena

din 7 Martie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	101.66
Renta de hartia 5%	-	-	-	94.20
Imprumutul caloru ferate ungare	-	-	-	145.70
Amortisarea datoriei caloru ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	99.60
Amortisarea datoriei caloru ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	-	-	119.—
Amortisarea datoriei caloru ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	-	-	114.75
Bonuri rurale ungare	-	-	-	104.75
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale Banatu-Timisu	-	-	-	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	104.75
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	104.75
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despagubirea pentru dijma de vinu ungurescu	-	-	-	99.85
Imprumutul cu premiulu ungurescu	-	-	-	187.25
Losurile pentru regularea Tisei si Seghedinulu	-	-	-	125.75
Renta de hartia austriaca	-	-	-	99.95
Renta de argintu austriaca	-	-	-	88.85
Renta de aur austriaca	-	-	-	111.70
Losuri din 1860	-	-	-	141.25
Actiunile bancai austro-ungare	-	-	-	888.—
Actiunile bancai de creditu ungar.	-	-	-	811.25
Actiunile bancai de creditu austr.	-	-	-	802.25
Galbeni imperatescu	-	-	-	5.68
Napoleon-d'ori	-	-	-	9.59 1/2
Marci 100 imp. germane	-	-	-	59.35
Londra 10 Livres sterlinge	-	-	-	121.55

Numere singuraticce din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potu cumpara in tutulgeria I. Gross, in libraria Niculage Curcu si Adolf Albrecht.

Editoru si Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureşianu,

